

Byla C-155/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2020 m. kovo 31 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Landgericht Ravensburg (Vokietija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. kovo 5 d.

Ieškovai ir kitos priešiškinio šalys:

RT

SV

BC

Atsakovai ir priešiškinio pareiškėjai:

Volkswagen Bank GmbH

Skoda Bank, Zweigniederlassung der Volkswagen Bank GmbH

Pagrindinės bylos dalykas

Vartojimo kredito sutartis – Teisė atsisakyti sutarties – Privaloma informacija – Direktyva 2008/48/EB – Teisės atsisakyti sutarties netekimas – Piktnaudžiavimas teise

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sjungos teisės aiškinimas, SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

1. Ar 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB (toliau – Direktyva 2008/48/EB), 10 straipsnio 2 dalies 1 punktą turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutartyje:
  - a) turi būti nurodyta sudarant kredito sutartį galiojanti, absoliučiu skaičiumi išreikšta palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma ar bent galiojanti orientacinė palūkanų norma (šiuo atveju bazinė palūkanų norma pagal BGB [*Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas)] 247 straipsnį), kuria remiantis pridėjus tam tikrą priedą (šiuo atveju penkis procentinius punktus pagal BGB 288 straipsnio 1 dalies antrą sakinį) apskaičiuojama galiojanti palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma, išreikšta absoliučiu skaičiumi?
  - b) turi būti konkrečiai paaiškintas palūkanų už pavėluotus mokėjimus normos tikslinimo mechanizmas ar bent daroma nuoroda į nacionalinės teisės normas, kuriose reglamentuojamas palūkanų už pavėluotus mokėjimus normos tikslinimas (BGB 247 straipsnis ir 288 straipsnio 1 dalies antras sakinys)?
2. Ar Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies r punktas turi būti aiškinamas taip, kad kredito sutartyje būtina nurodyti konkretų, vartotojui suprantamą išankstinio paskolos grąžinimo atveju mokėtinos išankstinio grąžinimo kompensacijos apskaičiavimo metodą, kad vartotojas galėtų bent apytikriai apskaičiuoti kompensacijos, kurią privalės sumokėti nutraukdamas sutartį anksčiau nustatyto termino, dydį?
3. Ar Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies s punktas turi būti aiškinamas taip, kad:
  - a) kredito sutartyje taip pat turi būti nurodomos nacionalinėje teisėje reglamentuojamos kredito sutarties šalių teisės nutraukti sutartį, visų pirma paskolos gavėjo teisė nutraukti sutartį dėl svarbios priežasties pagal BGB 314 straipsnį terminuotų paskolos sutarčių atveju?
  - b) (jeigu į šio klausimo a dalį būtų atsakyta neigiamai) jam neprieštarauja nacionalinės teisės norma, kurioje nustatyta, kad, kaip privaloma informacija pagal Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalies s punktą, turi būti nurodyta ir nacionalinėje teisėje numatyta specialioji teisė nutraukti sutartį?

- c) visais kredito sutarties šalių teisės nutraukti sutartį atvejais kredito sutartyje turi būti nurodyti teisės nutraukti sutartį įgyvendinimui taikomi reikalavimai – išankstinio pranešimo laikotarpis ir pranešimo forma?
4. Ar vartojimo kredito sutarties atveju kredito davėjas neturi galimybės reikšti prieštaravimą remdamasis tuo, kad vartotojas neteko Direktyvos 2008/48/EB 14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje numatytos teisės atsisakyti sutarties, kai:
- a) Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta privaloma informacija nebuvo nei nustatyta tvarka pateikta kredito sutartyje, nei buvo nustatyta tvarka suteikta vėliau ir todėl Direktyvos 2008/48/EB 14 straipsnio 1 dalyje numatytas sutarties atsisakymo laikotarpis neprasisidėjo?
- b) (jeigu į šio klausimo a dalį būtų atsakyta neigiamai) teisės netekimas iš esmės grindžiamas nuo sutarties sudarymo praėjusiu laikotarpiu ir (arba) visišku abipusiu sutarties įvykdymu, ir (arba) kredito davėjo disponavimu jam grąžinta paskolos suma arba kredito garantijų grąžinimu, ir (arba) (su kredito sutartimi susietos pirkimo-pardavimo sutarties atveju) tuo, kad vartotojas naudojosi finansuotu turtu arba jį pardavė, tačiau vartotojas reikšmingu laikotarpiu ir reikšmingų aplinkybių susidarymo momentu ne dėl savo kaltės nieko nežinojo apie tebeturimą teisę atsisakyti sutarties, o kredito davėjas negalėjo preziumuoti, kad vartotojas apie ją žino?
5. Ar vartojimo kredito sutarties atveju kredito davėjas neturi galimybės reikšti prieštaravimą remdamasis tuo, kad vartotojas piktnaudžiauja Direktyvos 2008/48/EB 14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje numatyta teise atsisakyti sutarties, kai:
- a) Direktyvos 2008/48/EB 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta privaloma informacija nebuvo nei nustatyta tvarka pateikta kredito sutartyje, nei buvo nustatyta tvarka suteikta vėliau ir todėl Direktyvos 2008/48/EB 14 straipsnio 1 dalyje numatytas sutarties atsisakymo laikotarpis neprasisidėjo?
- b) (jeigu į šio klausimo a dalį būtų atsakyta neigiamai) piktnaudžiavimas teise iš esmės grindžiamas nuo sutarties sudarymo praėjusiu laikotarpiu ir (arba) visišku abipusiu sutarties įvykdymu, ir (arba) kredito davėjo disponavimu jam grąžinta paskolos suma arba kredito garantijų grąžinimu ir (arba) (su kredito sutartimi susietos pirkimo-pardavimo sutarties atveju) tuo, kad vartotojas naudojosi finansuotu turtu arba jį pardavė, tačiau vartotojas reikšmingu laikotarpiu ir reikšmingų aplinkybių

susidarymo momentu ne dėl savo kaltės nieko nežinojo apie tebeturimą teisę atsisakyti sutarties, o kredito davėjas negalėjo preziumuoti, kad vartotojas apie ją žino?

Nurodomi Bendrijos teisės aktai

2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinanti Tarybos direktyvą 87/102/EEB (toliau – Direktyva 2008/48), visų pirma 10 straipsnio 2 dalies l, r ir s punktai

Nurodomi nacionalinės teisės aktai

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Civilinio kodekso įvadinis įstatymas, toliau – EGBGB) 247 straipsnio 3, 6 ir 7 dalys

Bürgerliches Gesetzbuch (Civilinis kodeksas, toliau – BGB), visų pirma 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492 ir 495 straipsniai

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje C-155/20 grindžiamas trimis sujungtomis bylomis.
- 2 Byloje *RT/ Volkswagen Bank* ieškovas su *Volkswagen Bank* sudarė paskolos sutartį dėl 11 257,14 EUR neto dydžio paskolos, skirtos finansuoti *VW Passat* pirkimą asmeniniam naudojimui. Transporto priemonės pardavėjas buvo automobilių salonas Ravensburge (Vokietija). Pirkimo kaina buvo 15 750 EUR. Ieškovas sumokėjo pardavėjui 5000 EUR pradinę įmoką, o likusią 10 750 EUR sumą ir vienkartinę 507,14 EUR dydžio paskolos likučio draudimo įmoką (paskolos prašyme įvardytą kaip KSB (*Kreditschutzbrief*, kredito draudimas)), t. y. iš viso 11 257,14 EUR, finansavo iš nurodytos paskolos.
- 3 Paskolos sutartį atsakovas rengė ir sudarė bendradarbiaudamas su pardavėju. Pardavėjas veikė visų pirma kaip atsakovo paskolų teikimo tarpininkas ir naudojo atsakovo pateiktas sutarčių formas. Paskolos sutartyje buvo sutarta, kad 11 927,04 EUR paskolos sumą (11 257,14 EUR neto dydžio paskola ir 669,90 EUR palūkanų) ieškovas pradės grąžinti nuo 2015 m. sausio 15 d., 48 lygiomis dalimis sumokėdamas po 248,48 EUR kas mėnesį. Ieškovas reguliariai mokėjo sutartas įmokas ir, sumokėjęs 2018 m. gruodžio 15 d. mokėtiną paskutinę įmoką, paskolą visiškai grąžino.
- 4 Prieš pat visiškai įvykdydamas savo mokėjimo įsipareigojimus pagal paskolos sutartį, ieškovas 2018 m. lapkričio 22 d. raštu atšaukė valią sudaryti paskolos sutartį. Jis laikosi nuomonės, kad sutarties atsisakymas yra galiojantis, nes sutarties atsisakymo laikotarpis dėl trūkstamos privalomos informacijos neprasidėjo. Todėl iš atsakovo jis reikalauja grąžinti jam iki šiol sumokėtas

paskolos gražinimo įmokas bei pardavėjui sumokėtą pradinę įmoką, mainais žadėdamas gražinti transporto priemonę.

- 5 Atsakovas laiko ieškinį nepagrįstu, nes, kaip jis teigia, ieškovui nustatyta tvarka suteikė visą privalomą informaciją, ir todėl sutarties atsisakymo laikotarpis jau yra pasibaigęs. Atsakovas taip pat reiškia prieštaravimus, remdamasis tuo, kad ieškovas neteko teisės atsisakyti sutarties ir neleistinai piktnaudžiauja šia teise; atsakovas teigia, kad teisė atsisakyti sutarties skirta ne padėti išvengti sutartinių prievolių po to, kai po sutarties sudarymo praėjo daug laiko, kita šalis nepriekaištingai įvykdė savo sutartines prievoles ir, be to, kai jau buvo naudotasi kitos šalies suteikta paslauga ir patiekta preke.
- 6 Faktinės aplinkybės byloje *BC / Volkswagen Bank* iš esmės yra panašios į bylos *RT / Volkswagen Bank* faktines aplinkybes, bet yra vienas skirtumas: ir šioje byloje ieškovė reguliariai mokėjo sutartas įmokas ir, sumokėjusi 2018 m. gegužės 1 d. mokėtiną paskutinę įmoką, paskolą visiškai gražino. 2018 m. birželio 4 d. pirkimo-pardavimo sutartimi ji pardavė transporto priemonę atgal tam pačiam automobilių salonui, iš kurio buvo ją įsigijusi. 2019 m. sausio 5 d. raštu ieškovė atšaukė savo valią sudaryti paskolos sutartį.
- 7 Ieškovė mano, kad jai galiojančiu būdu 2019 m. sausio 5 d. atsisakius paskolos sutarties ši sutartis virto prievoliniu restitucijos santykiu. Todėl iš atsakovo ji reikalauja gražinti jai iki šiol sumokėtas paskolos gražinimo įmokas bei pardavėjui sumokėtą pradinę įmoką, atskaičius perpardavus transporto priemonę gautą sumą. Ieškovė taip pat reikalauja kompensuoti ikiteismines išlaidas advokatui.
- 8 Atsakovas laiko ieškinį nepagrįstu, nes, kaip jis teigia, ieškovei nustatyta tvarka suteikė visą privalomą informaciją, ir todėl sutarties atsisakymo laikotarpis jau yra pasibaigęs. Alternatyviai atsakovas remiasi tuo, kad pasinaudoti teise atsisakyti sutarties bet kuriuo atveju negalima, nes ji yra prarasta ir tai yra neleistinas naudojimasis šia teise, turint galvoje tai, kad jis teisėtai tikėjosi, jog ieškovė, 2018 m. gegužės 1 d. gražinusi paskolą, daugiau teise atsisakyti sutarties nebepasinaudos. Reikšdamas neleistinu naudojimusi teise grindžiamą prieštaravimą, atsakovas taip pat remiasi tuo, kad siekis pasinaudoti teise atsisakyti sutarties nepaisant to, kad transporto priemonė neseniai buvo parduota atgal tam pačiam pardavėjui, iš kurio ji buvo įsigyta, laikytinas piktnaudžiavimu šia teise.
- 9 Byla *SV / Skoda Bank* iš esmės panaši į bylą *BC / Volkswagen Bank*, bet nuo pastarosios skiriasi tuo, kad *SV* paskolą visiškai gražino sumokėdama paskutinę įmoką 2016 m. rugpjūčio 3 d., tačiau savo valią sudaryti paskolos sutartį atšaukė tik 2019 m. balandžio 25 d. raštu, t. y. praėjus beveik trejiems metams.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 10 Šiuo atžvilgiu pirmiausia daroma nuoroda į prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-33/20¹ santraukos 7–44 punktus. Nagrinėjamu atveju trečiąjį klausimą sudaro trys dalys, o byloje C-33/20 – dvi, vis dėlto abiejų prašymų priimti prejudicinį sprendimą pirmasis–trečiasis klausimai kitais atžvilgiais yra tapatūs, ir prašyme priimti prejudicinį sprendimą byloje C-155/20 pateikti paaiškinimai dėl pirmojo–trečiojo klausimų atitinka prašyme priimti prejudicinį sprendimą byloje C-33/20 pateiktus paaiškinimus. Nagrinėjamoje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas taip pat pateikia pastabas dėl teisės atsisakyti sutarties netekimo ir piktnaudžiavimo šia teise.
- 11 Dėl ketvirtojo klausimo a ir b dalių prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas pateikia šiuos paaiškinimus. Į klausimą, kokiomis sąlygomis vartotojas praranda galimybę pasinaudoti teise atsisakyti sutarties vartojimo kredito sutarčių atveju, nacionalinėje jurisprudencijoje ir teisinėje literatūroje atsakoma skirtingai. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, svarbu yra tai, kokie teisiniai principai taikomi teisės atsisakyti sutarties netekimu grindžiamam prieštaravimui pagal Sąjungos teisę.
- 12 Jis daro nuorodą į 2007 m. lapkričio 27 d. Nutartį *Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret ir Akar / Komisija* (C-163/07 P, EU:C:2007:717, 36 punktas), kurioje Teisingumo Teismas nusprendė, kad suėjusiu terminu negalima remtis prieš reikalavimo teisę turinčią šalį, jeigu sąžiningai elgėsis asmuo, kuris parodė tokią rūpestingumą, kurio reikalaujama iš įprastai informuoto asmens, galėjo pagrįstai susipainioti, bei į suformuotą jurisprudenciją, pagal kurią pareigą turinti šalis negali remtis su teisiniu saugumu susijusiais motyvais siekdama ištaisyti padėtį, susidariusią dėl to, kad ji nesilaikė Sąjungos teisėje nustatyto reikalavimo suteikti informaciją, susijusią su teise turinčio asmens teise nutraukti sutartį arba jos atsisakyti (2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimas *Endress* (C-209/12, EU:C:2013:864, 30 punktas)).
- 13 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas daro nuorodą į veiksmingumo principą, į kurį reikia atsižvelgti sprendžiant teisės netekimo klausimą. Nacionalinės teisės sistemoje negali būti tokių nuostatų, dėl kurių teisės turėtojui būtų neįmanoma ar labai sunku pasinaudoti turima teise. Taip pat gali būti, kad veiksmingumo principas kliudo remtis sąžiningumą reglamentuojančiomis nacionalinėmis taisyklėmis, nes šios taisyklės galbūt nederą su Sąjungos teisėje nustatytais reikalavimais. Taigi, kyla klausimas, ar tuo atveju, kai nebuvo nustatyta tvarka suteikta pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalį privaloma informacija, apskritai galima reikšti teisės netekimu grindžiamą prieštaravimą.
- 14 Bet net jeigu teisės netekimu grindžiamą prieštaravimą pagal Sąjungos teisę iš principo ir būtų leidžiama reikšti tais atvejais, kai nebuvo nustatyta tvarka suteikta

¹ Pasiekiamas serveryje T > DOCAFFC > 20 > 0033 > DE.

- privaloma informacija, atrodo abejotina, ar, atliekant bendrą aspektų, liudijančių, kad teisė buvo prarasta arba kad ji nebuvo prarasta, vertinimą, galima atsižvelgti į praėjusį laiką ir kitas aplinkybes, jeigu teisės netekimui reikšmingu laikotarpiu ir reikšmingų aplinkybių susidarymo momentu vartotojas nežinojo ir neturėjo žinoti, kad tebeturi teisę atsisakyti sutarties.
- 15 Ketvirtojo klausimo a ir b dalis prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas laiko svarbiomis sprendimui pagrindinėje byloje priimti, nes jeigu į vieną iš šių dviejų klausimo dalių bus atsakyta teigiamai, gali būti, kad atitinkami atsakovai negali sėkmingai remtis tuo, kad atitinkami ieškovai neteko teisės atsisakyti sutarties.
  - 16 Dėl penktojo klausimo a ir b dalių, susijusių su piktnaudžiavimu teise atsisakyti sutarties, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas paaiškina, kad ir šiuo klausimu jurisprudencijoje ir teisinėje literatūroje reiškiamos skirtingos nuomonės. Ir šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas mano, kad lemiamą reikšmę turi tai, kokie teisiniai principai pagal Sąjungos teisę taikomi prieštaravimui, grindžiamam tuo, kad Direktyvos 2008/48 14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje numatyta teise atsisakyti sutarties piktnaudžiauama.
  - 17 Kyla klausimas, ar tuo atveju, kai nebuvo nustatyta tvarka suteikta pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalį privaloma informacija, *a priori* negalima remtis piktnaudžiavimu teise grindžiamu prieštaravimu, nes pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją pareigą turinti šalis negali remtis su teisiniu saugumu susijusiais motyvais siekdama ištaisyti padėtį, susidariusią dėl to, kad ji nesilaikė Sąjungos teisėje nustatyto reikalavimo suteikti informaciją, susijusią su teise turinčios šalies teise nutraukti sutartį arba jos atsisakyti (2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimas *Endress* (C-209/12, EU:C:2013:864, 30 punktas)).
  - 18 Bet net jeigu piktnaudžiavimu teise grindžiamą prieštaravimą pagal Sąjungos teisę iš principo ir būtų leidžiama reikšti tais atvejais, kai nebuvo nustatyta tvarka suteikta privaloma informacija, vis tiek kyla klausimas, kiek, atliekant bendrą aspektų, liudijančių, kad teise piktnaudžiauama arba kad ja nepiktnaudžiauama, vertinimą, galima atsižvelgti į praėjusį laiką ir kitas aplinkybes. Gali būti, kad į šias aplinkybes galima atsižvelgti tik tada, kai vartotojas reikšmingu laikotarpiu žinojo arba turėjo žinoti, kad tebeturi teisę atsisakyti sutarties.
  - 19 Penktojo klausimo a ir b dalis prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas laiko svarbiomis sprendimui pagrindinėje byloje priimti, nes jeigu į vieną iš šių dviejų klausimo dalių bus atsakyta teigiamai, gali būti, kad atitinkami atsakovai negali sėkmingai remtis tuo, kad atitinkami ieškovai piktnaudžiavo teise atsisakyti sutarties.